

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΨΑΛΤΙΚΗ

ΗΤΟΙ
ΨΑΛΜΑΤΑ
ΘΕΙΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ,
ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ ΚΑΙ ΤΕΛΕΤΩΝ

ΤΟΜΟΣ Α΄

© Έκδόσεις ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΛΤΙΝΤΖΗ

© π. ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΣΤ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ
Μεσημέρι 57500 Τ.Θ.108 Θεσσαλονίκη
Έπικουρος Καθηγητής Α.Π.Θ.
541 24 Thessaloniki Greece,
Tel/Fax: + 30 23920 91286
e-mail: santonio@past.auth.gr

ISBN: 978-960-9465-19-9

Έκτύπωση: ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΘ. ΑΛΤΙΝΤΖΗΣ

Καμβουνίων 2 – Ίπποδρομίου τηλ. 2310 221529, fax 2310 242440

ΒΙ.ΠΕ.Θ. Σίνδος, τηλ. 2310 795928, fax 2310 569792

e-mail: angelos@altintzis.gr website: www.altintzis.gr

Μακέτα έξωφύλλου: ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΛΤΙΝΤΖΗ

Απαγορεύεται ή ανατύπωση, ή μετάφραση, ή αντιγραφή μερική ή ολική μέσω φωτοτυπιών ή φωτογράφησης, καθώς και ό τρόπος έκθεσης με όποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο τής περιεχόμενης ύλης, χωρίς τήν έγγραφη άδεια του έκδότη και του συγγραφέα.

Η φωτογραφία του έξωφύλλου

προέρχεται από τήν *Ι. Μ. Φιλανθρωπινών Ίωαννίνων*

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΣΤ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ
Πρωτοπρεσβυτέρου
Ἐπίκουρου Καθηγητοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΨΑΛΤΙΚΗ
ΗΤΟΙ
ΨΑΛΜΑΤΑ
ΘΕΙΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ,
ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ ΚΑΙ ΤΕΛΕΤΩΝ

ΤΟΜΟΣ Α΄

Εκδόσεις
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΛΤΙΝΤΖΗ

Θεσσαλονίκη 2015

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στὸ Τμήμα Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καλλιεργεῖται ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μὲ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον καὶ σύστημα ἡ ἐκκλησιαστικὴ Λειτουργικὴ μουσικὴ στὰ προπτυχιακὰ ὑποχρεωτικὰ καὶ στὰ μεταπτυχιακὰ μαθήματα, ἀλλὰ καὶ στὰ μαθήματα εἰδίκευσης – δεξιότητος τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης.

Στὸ φροντιστήριό Λειτουργικῆς καὶ Ψαλτικῆς Τέχνης στὸν Ναὸ τῆς Σχολῆς συνεχίζεται μὲ φροντίδα καὶ ἐνθουσιασμό τὸ ἔργο τῆς ἄσκησης τῶν φοιτητῶν, ὅπως λειτούργησε ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν ἀπὸ τοὺς καθηγητές μας, τὸν μακαριστὸ Ἰωάννη Φουντούλη καὶ Ἀντώνιο Ἀλυγιζάκη.

Οἱ ὕμνοι ὄλων τῶν ἀκολουθιῶν καὶ τῶν λειτουργιῶν ὄλων τῶν λειτουργικῶν τύπων, δηλαδὴ τοῦ βυζαντινοῦ, ἀντιοχειανοῦ, ἀλεξανδρινοῦ, ποὺ τελοῦνται στὸ φροντιστήριό τῆς Σχολῆς ἔχουν συστηματικὰ καταγραφεῖ, ὕστερα ἀπὸ πολυετῆ ἐργασία κατὰ τὸν παραδεδομένο ἀπὸ τὴν ψαλτικὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας τρόπο.

Τὸ ἀνθολόγιο τῆς Λειτουργικῆς Ψαλτικῆς Α΄ τόμος, ποὺ προσφέρεται μὲ τὴν ἔκδοση αὐτῆ, εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ τὴν φροντιστηριακὴ ἄσκηση καὶ ἐμπειρία τῶν φοιτητῶν καὶ φοιτητριῶν, τῶν ὑποψηφίων στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας, προσφέρεται καὶ ὡς σημαντικὸ βοήθημα τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἱεροψαλτῶν καὶ κληρικῶν.

Ἡ συστηματικὴ ἐνασχόλησή μου μὲ τὴν Λειτουργικὴ Τέχνη τῆς Ψαλτικῆς καὶ μὲ τὴν ἔρευνα στὸν ἀπέραντο χῶρο τῆς Βυζαντινῆς Ψαλτικῆς Τέχνης μὲ ἐνθάρρυνε νὰ ἀποτολμήσω τὴ συγκρότηση αὐτοῦ τοῦ ἀνθολογίου, γιὰ τὴν καλλιέργεια τῶν σπουδαστῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς τέχνης, στὸν βασικὸ καὶ οὐσιώδη γιὰ τὴν λατρεία χῶρο.

Οἱ λειτουργοὶ καὶ οἱ ψάλτες δὲν δικαιολογοῦνται νὰ εἶναι ἀπλὰ ἐκτελεστὲς ὀρισμένων μουσικῶν φράσεων ἢ συλλαβῶν τῆς Ψαλτικῆς, ἀλλὰ προσευχόμενοι πιστοὶ Χριστιανοί, μύστες τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας, οἱ ὅποιοι συμφάλλουν μὲ τοὺς ἀγγελικοὺς χορούς, οἱ ὅποιοι παρευρίσκονται μυστικὰ καὶ πραγματικὰ μέσα στὴν θεία Εὐχαριστία.

Ὅφειλω θερμὲς εὐχαριστίες σὲ ὅλους τοὺς συνεργάτες μου στὸ ἔργο τοῦ φροντιστηρίου, τοὺς ἐκλεκτοὺς συναδέλφους Καθηγητές, τοὺς

διδάκτορες, τούς μεταπτυχιακούς και προπτυχιακούς φοιτητές, αλλά και όλους εκείνους οι οποίοι άμεσα ή έμμεσα με τις προτάσεις και παρατηρήσεις τους με ενίσχυσαν και συνετέλεσαν στην ολοκλήρωση αυτής της άπαιτητικής συλλογής.

Χωρίς να προκαταλάβουμε την γνώμη και την κρίσι των ειδικών θέλουμε να δηλώσουμε ότι ήταν διακαής ή έπιθυμία μας να προσθέσουμε με το βιβλίο αυτό ένα από τους βασικούς λίθους στο οικοδόμημα της Λειτουργικής Μουσικής. Έπικαλούμαι την έπιείκεια όλων των αγαπόντων την λατρευτική μουσική και παρακαλώ ως συγχωρήσουν τις τυχόν έλλείψεις μας.

Θά είμαι εύγνώμων πρòς τούς συναδέλφους και συλλειτουργούς, τούς ψάλτες και τούς θεολόγους καθηγητές για την εύμενη άποδοχή του Α΄ τόμου της Λειτουργικής Ψαλτικής, οι οποίοι ενδιαφέρονται και φροντίζουν για την συμφαλμωδία και τή συμμετοχή ιδιαίτερα των νέων στη θεία Λατρεία, στους οποίους και αφιερώνεται αυτό το βιβλίο.

Θεοφάνεια 2015 Θεσσαλονίκη

Πρωτοπρεσβύτερος
Σπυρίδων Στ. Άντωνίου
Έπίκουρος Καθ. Α.Π.Θ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
Α΄ ΘΕΙΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΙ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ	19
Χριστὸς Ἄνέστη	19
Κύριε ἐλέησον εἰς ἤχον πλ. δ΄	20
Τυπικά. Στάσις Α΄ ἤχος πλ. δ΄	22
Τυπικά. Στάσις Β΄ ἤχος β΄	27
Μακαρισμοὶ ὀκτὼ ἤχων	30
Ἀντίφωνον Α΄	42
Ἀντίφωνον Β΄	43
Εἰσοδικὰ	46
Ἀρχαῖα ἀντίφωνα εἰς ἤχον πλ. α΄	49
Ἀπολυτίκια, Κοντάκια	51
Τρισάγιος Ὕμνος, εἰς ἤχον β΄	59
Δύναμις τοῦ Βήματος	61
Ὅσοι εἰς Χριστόν, εἰς ἤχον α΄	62
Τὸν Σταυρόν σου, εἰς ἤχον β΄	64
Ἀλληλουϊάρια εἰς τοὺς ὀκτὼ ἤχους	67
Χερουβικὸν εἰς ἤχον α΄ Πέτρου Πελοποννησίου	74
Ταῖς ἀγγελικαῖς (Χρυσάφη τοῦ νέου ἀργὸν)	77
Χερουβικὸν εἰς ἤχον β΄ Θεοδώρου Φωκαέως	79
Χερουβικὸν εἰς ἤχον γ΄ Γρηγορίου Πρωτοψάλτου	82
Χερουβικὸν εἰς ἤχον δ΄ Πέτρου Πελοποννησίου	86
Χερουβικὸν τοῦ Ἐκδότου εἰς ἤχον πλ. α΄	88
Χερουβικὸν εἰς ἤχον πλ. α΄ Κωνσταντίνου Ψάχου	92
Χερουβικὸν εἰς ἤχον πλ. α΄ φθορικὸν Πέτρου Μπερεκέτη	96
Χερουβικὸν εἰς ἤχον πλ. β΄ Γρηγορίου Πρωτοψάλτου	103
Χερουβικὸν εἰς ἤχον Βαρὺν Πέτρου Πελοποννησίου	106
Χερουβικὸν τοῦ Ἐκδότου εἰς ἤχον πλ. δ΄	109
Χερουβικὸν εἰς ἤχον πλ. δ΄ Θεοδώρου Φωκαέως	111
Ἀγαπήσω σε Κύριε, εἰς τοὺς ὀκτὼ ἤχους	116

Τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως	121
Λειτουργικὰ παλαιὰ	122
Ἄξιον ἔστί, εἰς τοὺς ὀκτῶ ἤχους	124
Εἰς τὴν Θεία Λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου	134
Ἐπὶ σοὶ χαίρει Ἀνθίμου ἱεροδιακόνου, εἰς ἤχον πλ. δ'	134
Ἐπὶ σοὶ χαίρει, εἰς ἤχον β' Ἰωάννου Παλλάση	136
Κύριε ἐλέησον πεντάηχον Νηλέως Καμαράδου	140
Εἷς ἅγιος	144
Κοινωνικὰ τῆς ἑβδομάδος σύντομα εἰς τοὺς ὀκτῶ ἤχους	145
Κοινωνικὰ ἀρχαῖα. Ὅν τρόπον ἐπιποθεῖ..., Οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων .	175
Κοινωνικὸν Χριστουγέννων	178
Κοινωνικὸν Θεοφανείων	183
Κοινωνικὸν Ἁγίου Λαζάρου καὶ Βαΐων	188
Τῇ Ἁγίᾳ Καὶ Μεγάλῃ Πέμπτῃ	189
Κοινωνικὸν τοῦ Πάσχα	190
Κοινωνικὸν τῆς Μεσοπεντηκοστῆς	193
Κοινωνικὰ Ἀναλήψεως καὶ Πεντηκοστῆς	194
Κοινωνικὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος	196
Ὕμνοι Ἀπολύσεως	198
Μὴ καταπιστεύσεις με, Συνεσίου Σταυρονικητιανοῦ	201
Γ' ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΓΩΝ	203
Προκείμενον - Ἀλληλουῖα	203
Ἀσπασμὸς-Χερνιβία	208
Ἀντίφωνον Μ. Εἰσόδου (Χερουβικόν)	211
Ἡ Ἁγία Ἀναφορὰ	212
Ὑψωσις. Εἷς ἅγιος	213
Ὕμνοι Θείας Κοινωνίας	215
Δ' ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΘΕΟΥ	219
Τρισάγιος Ὕμνος	221
Προκείμενον - Ἀλληλουῖα	222
Χερουβικόν. Σιγησάτω, ἤχος πλ. α' Ἰακώβου Πρωτοφ.	224
Μεγαλύνετε τὸν Κύριον	227
Ἁγία ἀναφορὰ. Τὸν θάνατόν Σου..., Ὁ γὰρ λαός σου ...	229
Μνήσθητι Κύριε ..., Ἄνες ἄφες... ..	232
Κοινωνικὸν	234

Ε΄ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΜΑΡΚΟΥ	237
Τρισάγιος Ὕμνος	238
Ἀλληλούϊα	240
Χερουβικὸν Ἀρσενίου τοῦ Μικροῦ ἤχος πλ. β΄	242
Ἡ Ἁγία ἀναφορὰ	249
Κοινωνικὸν Αἰνεῖτε εἰς τοὺς ὀκτὼ ἤχους	252
ΣΤ΄ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΓ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ	261
Ὁ Μονογενῆς	261
Τρισάγιος Ὕμνος	263
Προκείμενον - Ἀλληλούϊα	264
Χερουβικὸν Σιγησάτω Ἰακώβου Πρωτοφάλτου	266
Ἡ Ἁγία ἀναφορὰ	269
Θεοτόκε Παρθένε Ἰακώβου πρωτοφάλτου. Ἦχος β΄	272
Κοινωνικὸν εἰς τοὺς ὀκτὼ ἤχους	274
Ζ΄ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΗΓΙΑΣΜΕΝΩΝ ΔΩΡΩΝ	277
Κατευθυνθήτω, κατὰ τὴν παράδοση τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλ- κης	278
Νῦν αἱ δυνάμεις, εἰς ἤχον πλ. β΄. Πέτρου Λαμπαδαρίου	281
Νῦν αἱ δυνάμεις, εἰς ἤχον πλ. β΄. Τοῦ ἐν Ἀγ. Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάν- νου τοῦ Δαμασκηνοῦ.	283
Κοινωνικά: Μανουὴλ Χρυσάφη (ιε΄ αἰ.) ἀ΄ ἤχου	290
Ἰωάσαφ Διονυσιάτη (ιθ΄ αἰ.) δ΄, πλ. δ΄	295
Η΄ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΗΓΙΑΣΜΕΝΩΝ ΔΩΡΩΝ ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΘΕΟΥ	303
Προοιμιακὸς Στιχολογία τοῦ Ψαλτηρίου	304
Στιχηρόν. Ἐν ταῖς λαμπρότησι	306
Προκείμενον. Ἐπιλύχνιος εὐχαριστία	308
Θ΄ ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΟΡΘΡΟΣ	313
Θεὸς Κύριος	313
Ἀπολυτίκια, Καθίσματα	314
Πολυέλεος Δούλοι Κύριον, Ψαλμὸς ρλδ΄, ἤχος ἀ΄	318
Ἐξομολογεῖσθε, Ψαλμὸς ρλε΄, ἤχος πλ. ἀ΄, δ΄, πλ. δ΄	320
Ἡ ἐκλογή, ἤχος πλ. β΄	324

Τριαδικὰ ἦχος α΄	326
Τὸ α΄ ἀντίφωνον τοῦ δ΄ ἦχου	327
Πεντηκοστάρια, ἦχος πλ. β΄	330
Εἴρμοι Κανόνων	332
Ἡ Θ΄ ὠδή, Τιμιώτερα	335
Ἑξαποστειλάριον. Πασαπνοάρια, Στιχηρὰ	344
Ι΄ ΟΡΘΡΟΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΣ	351
Θεὸς Κύριος εἰς τοὺς ὀκτῶ ἦχους	351
Τιμιώτερα, Ἄξιον Ἔστιν	354
Θεοτοκία Πέμπτης	364
ΙΑ΄ ΟΡΘΡΟΣ ΕΟΡΤΗΣ ΤΩΝ ΘΕΟΦΑΝΕΙΩΝ	365
Ἀπολυτίκια	365
Καταβασίες Διπλές. Βυθοῦ, Στίβει	366
Ἡ Θ΄ ὠδή	374
Ἐκλογή τῶν Θεοφανείων (εἰς τὸ κοινωνικόν)	377
Ἑξαποστειλάριον. Κοντάκιον Θεοφανείων	383
Ἀντίφωνον τῶν Θεοφανείων	384
ΙΒ΄ ΟΡΘΡΟΣ Μ. ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ	385
Ἀλληλουΐα, Τριαδικοὶ ὕμνοι καὶ Φωταγωγικὰ κατ' ἦχον	386
Παλαιὸν Ἀλληλουΐα καὶ Τριαδικόν. Ἦχος α΄	388
ΙΓ΄ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΑΝΟΝΑ	409
Εἴρμοι καὶ τροπάρια	409
Καθίσματα	422
Κοντάκιον αὐτόμελον ἦχος πλ. β΄	435
Μακαρισμοὶ ἦχος πλ. β΄	436
Ἡ Θ΄ ὠδή Πέτρου Βυζαντίου	452
Ἀπόστιχα. Ἰδιόμελον. Τροπάρια Κατανυκτικὰ	453
ΙΔ΄ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΠΟΔΕΙΠΝΟΥ	463
Ἀντίφωνα	463
Κοντάκιον αὐτόμελο Ψυχὴ μου ψυχὴ μου	474
Κύριε τῶν Δυνάμεων	475

ΙΕ΄ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΩΝ Μ. ΩΡΩΝ	481
ΩΡΑ Α΄	481
ΩΡΑ Γ΄	483
ΩΡΑ ΣΤ΄	483
ΩΡΑ Θ΄	484
ΟΙ ΜΑΚΑΡΙΣΜΟΙ	485
ΙΣΤ΄ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΡΙΘΕΚΤΗΣ	489
Α΄ ΑΝΤΙΦΩΝΟΝ. Ψαλμὸς κδ΄	490
Β΄ ΑΝΤΙΦΩΝΟΝ. Ψαλμὸς κς΄	491
Γ΄ ΑΝΤΙΦΩΝΟΝ. Ψαλμὸς ρ΄	492
Τροπάριον τῆς Προφητείας Πέμπτη Β΄ ἐβδομάδος	494
Τροπάριον τῆς Προφητείας Πέμπτη Δ΄ ἐβδομάδος	501
Στιχηρὸν Τιμίου Σταυροῦ	504
ΙΖ΄ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΑΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΑΝΥΧΙΔΟΣ	505
Α΄ Ἀντίφωνον ψαλμὸς ριθ΄	507
Β΄ Ἀντίφωνον ψαλμὸς ρκ΄	509
Γ΄ Ἀντίφωνον ψαλμὸς ρκα΄	510
Προκείμενον, Πᾶσα πνοή	512
Παλαιὸν Προκείμενον	514
Ὁ Παλαιὸς 11σύλλαβος ὕμνος	515
ΙΗ΄ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΙΕΡΟΥ ΕΥΧΕΛΑΙΟΥ	519
Τὰ προκείμενα τοῦ Ι. ΕΥΧΕΛΑΙΟΥ	519
Δοξαστικὸν τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων	525
ΙΘ΄ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΜΙΚΡΟΥ ΑΓΙΑΣΜΟΥ	527
Ἀπολυτίκια. Ἡ θ΄ Ὡδὴ τῆς Θεοτόκου	529
Τροπάρια. Προκείμενον, Ἀλληλουΐα	531
Κ΄ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΥ	539
Εὐλογητάρια Νεκρώσιμα	539
Κοντάκιον Κεκοιμημένων.....	542
Τροπάρια Νεκρώσιμα	543
Αἰωνία ἡ μνήμη	544

ΚΑ΄ ΟΙ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	545
Προοίμια. Αὐτόμελα ᾠχος πλ. δ΄	545
Ἐφύμνια Χαῖρε, Νύμφη ἀνούμφευτε καὶ Ἀλληλοῦια	547
Τὴν ὠραιότητα	550
ΚΒ΄ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	551
ΔΥΝΑΜΙΣ ΑΓΙΟΣ Ο ΘΕΟΣ ΙΩ. ΠΑΛΛΑΣΗ ΗΧΟΣ Α΄	551
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΙΣ ΗΧΟΝ Α΄	554
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΡΙΓΓΟΥ ΠΛ. Α΄	558
Η Θ΄ ΩΔΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΔΕΣΠΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΩΝ ΕΟΡΤΩΝ	562
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΜΑΝΟΥΗΛ ΧΡΥΣΑΦΟΥ ΤΟΥ ΠΑ- ΛΛΙΟΥ. ΗΧΟΣ ΠΛ. Δ΄	571
ΨΑΛΜΟΣ ΛΓ΄ 33 ΕΙΣ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ	577
ΨΑΛΜΙΚΟΥ ΣΤΙΧΟΙ (ΕΚ ΚΑ, ΛΣΤ΄, ΛΘ΄, ΡΛΘ΄, κ.ἄ) ΕΙΣ ΟΚΤΩ ΗΧΟΥΣ	580
ΟΥΡΑΝΟΣ ΠΟΛΥΦΩΤΟΣ ΚΑΛΟΦΩΝΙΚΟΣ ΕΙΡΜΟΣ ΖΑΧΑΡΙΑ ΧΑΝΤΕΝΤΕ...	586
ΕΓΩ ΣΗΜΕΡΟΝ ΓΕΓΕΝΝΗΚΑΣΕ ΠΑΛΛΙΟΣ ΚΑΛΟΦΩΝΙΚΟΣ ΣΤΙΧΟΣ ΗΧΟΣ ΠΛ. Δ΄	589

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Ἡ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΨΑΛΤΙΚΗ συγκροτήθηκε ὡς βοήθημα γιὰ τὸ φροντιστήριο λειτουργικῆς καὶ ψαλτικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, γιὰ τὶς ἀσκήσεις τῶν φοιτητῶν στὶς λειτουργίες καὶ τὶς ἀκολουθίες τοῦ νυχθημέρου οἱ ὁποῖες τελοῦνται στὸν πανεπιστημιακὸ Ναὸ σὲ κάθε ἀκαδημαϊκὸ ἔτος.

Πρόκειται γιὰ τὰ ψάλματα: α) τῶν ὀκτῶ λειτουργιῶν τῶν διαφόρων λειτουργικῶν τύπων: Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Μ. Βασιλείου, Ἀποστολικῶν Διαταγῶν, Ἰακώβου Ἀδελφοθέου, καὶ Ἀποστόλου Μάρκου, Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, τοῦ ἀλεξανδρινοῦ τύπου, Προηγιασμένων Δώρων, τοῦ βυζαντινοῦ καὶ Προηγιασμένων Δώρων Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, τοῦ Ἀντιοχειανοῦ. β) Δέκα ἀκολουθιῶν τοῦ ἀσματικοῦ καὶ μοναχικοῦ τυπικοῦ: Μοναχικοῦ Ὁρθρου (τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν), Ὁρθρου τῶν Θεοφανείων, Ὁρθρου Μεγ. Τεσσαρακοστῆς, Μεγάλου Κανόνος, Μεγάλου Ἀπόδειπνου, Ἀκολουθίας τῶν Ὁρῶν, Τριθέκτης, Ἀσματικῆς Πανυχίδος, Μνημοσύνου, Χαιρετισμῶν τῆς Θεοτόκου. γ) τοῦ Εὐχελαίου καὶ τοῦ Μικροῦ Ἁγιασμοῦ.

Βασικὰ βοηθήματα γιὰ τὴ σύνθεση τῶν σύντομων μελωδιῶν τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ὑπῆρξαν τὸ *Ἀντιφωνάριον καὶ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάς* τοῦ πρωτ. Κωνσταντίνου Παπαγιάννη, τὰ *Μελωδήματα ἀσκήσεων Λειτουργικῆς* τοῦ καθηγητοῦ Ἀντωνίου Ἀλυγιζάκη, ἡ *Παννυχὶς* τοῦ καθηγητοῦ Γρηγορίου Στάθη, τὸ *Λειτουργικὸν* τοῦ Κωνσταντίνου Ψάχου.

Ἡ *Λειτουργικὴ Ψαλτικὴ* προσφέρεται καὶ ὡς βασικὸ βοήθημα τῶν λειτουργῶν καὶ ἱεροψαλτῶν τῆς ὀρθόδοξης ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ λαὸς ἀναζωογονεῖται καὶ χαίρεται μὲ τὴ συμμετοχὴ στὴ λατρεία, δὲν ἔχουμε δικαίωμα, οἱ ὑπεύθυνοι τῆς ψαλμωδίας, νὰ τὸν ἐμποδίζουμε. Ὁ Μέγας Βασίλειος τονίζει ἰδιαίτερα αὐτὸ τὸ θέμα: «νεαροποιεῖται αὐτῆς [τῆς ψυχῆς τῶν πιστῶν] ἡ ἐπιθυμία καὶ ἀνακαινίζεται [αὐτῆς] τὸ νηφάλιον». {Ὁροι κατὰ πλάτος, PG 31, 1016}.

Τὰ ψάλματα τοῦ βιβλίου ρυθμίζονται μὲ ἀπλότητα καὶ λιτότητα γιὰ νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ συμμετοχὴ καὶ ἡ συμψαλμωδία ἀπὸ τοὺς πιστοὺς, τὸν εὐλογημένο λαὸ τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἡ τάξη τῆς Ἐκκλησίας τὸ ἐπιβάλλει.

Ὅρισμένα σύντομα σχόλια στοὺς ὕμνους τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν ἀκολουθιῶν κρίνονται ἀπαραίτητα στὸ σημεῖο αὐτό. Περισσότερες μορφολογικὲς ἀναλύσεις μπορεῖ νὰ βρεῖ ὁ ἐνδιαφερόμενος στὸ βιβλίό μας *Μορφολογία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς*, (ἐκδ. Ἀθ. Ἀλτιντζή, Θεσσαλονίκη).

Γιὰ τὴν Θεία Λειτουργία τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου

τονίσθηκαν με προσοχή και με βάση τα μέλη του Πέτρου Πελοποννησίου, τα Τυπικά, οί Μακαρισμοί των οκτώ ήχων, τα Αντίφωνα, τα Εισοδικά των έορτών, τα αρχαία αντίφωνα σε ήχο πλ. α', όπως σημειώνεται στα παλαιά Ύρολόγια (Κρυπτοφέρρης (1950) σ. 462), τα Άπολυτίκια, τα Κοντάκια, ο Τρισάγιος Ὕμνος, τὸ Ὅσοι εἰς Χριστόν, καὶ Τὸν Σταυρόν σου προσκυνοῦμεν, καθώς και τα Δύναμις του Βήματος για την άρμονική ψαλμώδηση από τους λειτουργούς. Τα Άλληλουϊάρια τονίσθηκαν εις τους οκτώ ήχους και έτσι πρέπει να ψάλλονται από τους ψάλτες για να αποφεύγεται κάθε ακαταστασία στη Θεία Λειτουργία (βλ. Μορφολογία).

Τα Χερουβικά επιλέχθηκαν από τα σύντομα κλασικά των μελωδών Πέτρου Πελοποννησίου, Γρηγορίου Πρωτοφάλτου, Θεοδώρου Φωκά έως, και ένα του Κωνσταντίνου Ψάχου. Το χερουβικό του Πέτρου Μπερεκέτη σε ήχο πλ. α' φθορικό, προτιμήθηκε για να προβληθεί ο μελωδικός πλούτος. Συμπεριλάβαμε και το άργό Ταῖς ἀγγελικαῖς ἀοράτως του Χρυσάφη του νέου για ψαλμώδηση κατά τις άρχιερατικές λειτουργίες.

Ὁ γέρων Βασίλειος Γοντικάκης (Εἰσοδικόν, έκδ. Ἱ. Μονῆς Σταυρονικήτα, Ἅγιον Ὅρος 1978) για την ψαλμώδηση του χερουβικού γράφει:

«Εἰκονίζουμε τὰ χερουβεῖμ, δηλαδή ταυτιζόμαστε μ' αὐτά· εἴμαστε «μυστι κῶς», δηλαδή έσωτερικά, λειτουργικά, ἄρα ἀληθινὰ χερουβεῖμ.

«Πᾶσαν (νῦν) βιοτικὴν ἀποθώμεθα μέριμναν»: Ἀποτίθεται κάθε μέριμνα. Ἀπωθεῖται, ἐγκαταλείπεται.

«Ὡς τὸν Βασιλέα τῶν ὄλων ὑποδεξόμενοι». Καὶ ἐπειδὴ ὁ Βασιλεὺς αὐτὸς εἶναι ὁ πάντοτε ἐρχόμενος, εἶναι πάντοτε ἀπωθημένη ἡ μέριμνα. ... Ἀπωθοῦμε τὴ μέριμνα, καὶ ὑποδεχόμεστε τὸν Βασιλέα τῶν ὄλων».

Τὸ Ἀγαπήσω σε Κύριε, για τα συλλειτουργία τονίσθηκε στους οκτώ ήχους. Στα Λειτουργικά μπορούν να ψαλλοῦν είτε τα σύντομα τῆς άγιορειτικής και πατριαρχικής παράδοσης, είτε άργά τα πατριαρχικά. Τὸ Ἄξιον έστιν άνθολογήθηκε στους οκτώ ήχους.

Τα Κοινωνικά τῆς έβδομάδος και τῶν δεσποτικῶν έορτῶν τονίσθηκαν σύντομα στους οκτώ ήχους για να μπορούν να ψαλλοῦν άντιφωνικά από δύο χορούς σύμφωνα με την αρχαία τάξη. Μελοποιήθηκαν και τα άλλα παλαιά έφύμνια «Ὅν τρόπον έπιποθεῖ ἡ έλαφος», «Οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων» και τὸ έφύμνιο του Πάσχα «Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε» που ψάλλεται χωρίς τὸ άλληλούια (βλ. Dmitrievskij, Orisanie liturgiceskikh rukopisei I, Τυπικά, Kiev 1899, σ. 174).

Κατά την Θεία Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου, όταν ἡ ανάγνωση τῶν εὐχῶν θα γίνει έκφώνως θα ψαλλοῦν οἱ σύντομες μελωδίες τῶν λειτουργικῶν, όπως στη Θεία Λειτουργία του Χρυσοστόμου. Στὸ έξαιρέτως μπορεί να ψαλλεῖ είτε τὸ καθιερωμένο σύντομο Ἐπὶ σοὶ χαίρει σε ήχο πλ. δ' του Ανθίμου ιεροδιακόνου, είτε του Ἰωάννου Παλλάση σε ήχο β' κατά την Κωνσταντινουπολίτικη παράδοση.

Ἡ Θεία Λειτουργία τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν, ἡ ὁποία γράφτηκε στὴ Συρία στὰ τέλη τοῦ δ' αἰῶνα ἀπὸ ἄγνωστο λόγιο συγγραφέα καὶ φέρεται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἀγίου Κλήμεντος πάπα Ρώμης συναπαρτίζεται ἀπὸ τὶς σύντομες μελωδίες τοῦ προκειμένου, τοῦ ἀλληλουαρίου, τῶν στίχων ἀπὸ τὶς μεταγενέστερες προσθήκες Ἀγαπήσω σε Κύριε, Νίψομαι ἐν ἁθώοις καὶ Κύριε ἠγάπησα εὐπρέπειαν κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ἀσπασμοῦ καὶ τῆς χερνιβίας.

Κατὰ τὴν εἴσοδο τῶν Τιμίων δώρων ψάλλεται τὸ ἀντίφωνο «Ἄρατε πύλας...» γνωστὸ ὡς ἀρχαῖος χερουβικὸς ὕμνος σὲ ἦχο βαρῦ.

Στὴν ὕψωση οἱ στίχοι «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ, Ἰσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ, Θεὸς Κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν». Τὴν ὥρα τῆς Θείας Μετάληψης ψάλλουμε τὸν λγ' κοινωνικὸ ψαλμὸ «Εὐλογῆσω τὸν Κύριον».

Οἱ ὕμνοι τῆς Θείας Λειτουργίας τοῦ Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου «Ὁ Μονογενὴς Υἱός», τὸ Τρισάγιον, τὸ προκειμένο, τὸ ἀλληλουάριο, ψάλλονται μὲ ἀπλὲς μελωδίες.

Στὸ χερουβικὸ ψάλλεται τὸ «Σιγησάτω πάσα σαρεξ...» ποὺ προέρχεται ἀπὸ ἐπίδραση τῆς βυζαντινῆς παράδοσης.

Οἱ ὕμνοι «Τὸν θάνατόν σου Κύριε καταγγέλλομεν», «Ὁ γὰρ λαός σου», «Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε ὁ Θεός», «Μνήσθητι Κύριε,» καὶ «Ἄνες, ἄφες, συγχώρησον ὁ Θεός,» τονίσθηκαν μὲ τρόπο ποὺ ὑπηρετεῖ τὴ Θεία λατρεία. Στὸ κοινωνικὸ ψάλλεται ἀντιφωνικὰ ὁ ψαλμὸς λγ' «Γεύσασθε καὶ ἴδετε».

Στὴ Θεία Λειτουργία τοῦ Ἀποστόλου Μάρκου ἔχουμε ἀπλὲς μελωδίες, ἀρχαῖκὲς ἀπὸ βυζαντινὴ ἐπίδραση, ὅπως «Ὁ Μονογενὴς Υἱός», τὸ «Τρισάγιον», τὸ «ἀλληλουάριον» τὸ εφύμνιο «Ἐλέησόν με, Κύριε» μὲ στίχους τοῦ ψαλμοῦ ρκβ' καὶ τὸ κοινωνικὸ ψάλλουμε ἀντιφωνικὰ τὸν ψαλμὸ ρν' «Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ» εἰς τοὺς ὀκτῶ ἤχους.

Στὸ Χερουβικὸ ψάλλεται τὸ «Οἱ τὰ Χερουβίμ», ὁ ἐπινίκιος ὕμνος ψάλλεται συντετμημένος «Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος Σαβαώθ, πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς ἀγίας σου δόξης».

Ὁ ὕμνος τοῦ λαοῦ «Ὡσπερ ἦν καὶ ἔστιν καὶ ἔσται εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν καὶ εἰς τοὺς σύμπαντας αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἀμήν». Τονίσθηκε σὲ δύο ἤχους.

Στὴ Θεία Λειτουργία τοῦ Ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ποὺ ἀπευθύνεται στὸν Λόγο καὶ ὄχι στὴν Ἁγία Τριάδα καὶ ἡ ὁποία ἀνήκει στὴν ἀλεξανδρινὴ παράδοση ψάλλονται τὸ Τρισάγιον, τὸ προκειμένο, τὸ ἀλληλουάριο κατὰ τὸν συνήθη τρόπο.

Στὸ Χερουβικὸ ψάλλεται τὸ «Σιγησάτω πάσα σάρεξ...» τῆς βυζαντινῆς παράδοσης. Μποροῦμε ὅμως νὰ ψάλλουμε καὶ τὸ Οἱ τὰ χερουβίμ

Τὸ «Σὲ ὑμνοῦμεν» κατὰ τὸν καθαγιασμό καὶ οἱ φράσεις τοῦ λαοῦ «Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου», «Πιστεύομεν», «Ὡς ἦν καὶ ἔστι καὶ ἔσται», «Ἀγιασθήτω»

λέγονται σύντομα. Στὸ κοινωνικὸ ψάλλεται ὁ ρν΄ ψαλμὸς ἀντιφωνικὰ στοὺς ὀκτὼ ἤχους.

Στὴ Θεία Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων Δώρων ψάλλονται τὰ Κατευθυνθήτω κατὰ τὴν παράδοση τῶν διδασκάλων τῆς θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, τὰ στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας, ἀντὶ χειρουβικοῦ τὸ «Νῦν αἰ δυνάμεις» καὶ στὸ κοινωνικὸ τὸ «Γεύσασθε καὶ ἴδετε» μέλη παλαιῶν συνθετῶν. Λαμπρὲς συνθέσεις εἶναι τὰ *Νῦν αἰ δυνάμεις*, σὲ ἤχο πλ. β΄ τοῦ Πέτρου Λαμπαδαρίου, τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ τὸ Γεύσασθε τοῦ Μανουὴλ Χρυσάφη (ιε΄ αἰ.) ἀ΄ ἤχου, ἀλλὰ καὶ τὰ συντομότερα τοῦ Ἰωάσαφ Διονυσιάτη (ιθ΄ αἰ.)

Στὴ Θεία Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων Δώρων τοῦ Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου ἐκφωνοῦνται ἐμμελῶς οἱ ψαλμοὶ τοῦ λυχνικοῦ ψάλλονται τὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας, τὰ στιχηρὰ τροπάρια τῆς λιτῆς. Τὰ «Κατευθυνθήτω», τὸ «Νῦν αἰ δυνάμεις» καὶ τὸ κοινωνικὸ «Γεύσασθε καὶ ἴδετε» ψάλλονται ὅπως στὴ βυζαντινὴ προηγιασμένη.

Μοναχικὸς Ὅρθρος. Γιὰ τὴν πλουσιότερη ἀπὸ ὅλες τὶς μοναχικὲς ἀκολουθίες, τὴν ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ὑποδειγματικὰ τονίσθηκαν Ἀπολυτίκια, Καθίσματα, τὸ ἀ΄ ἀντίφωνον τοῦ δ΄ ἤχου.

Κατὰ τὴν ἀγιορειτικὴ παράδοση ψάλλονται ὁ πολυέλεος Δούλοι Κύριον, (Ψαλμὸς ρλδ΄), σὲ ἤχο ἀ΄, Ἐξομολογεῖσθε, (ψαλμὸς ρλε΄), σὲ ἤχο πλ. ἀ΄, δ΄, πλ. δ΄, ἡ ἐκλογή, σὲ ἤχο πλ. β΄.

Τὰ Τριαδικὰ τοῦ ἀ΄ ἤχου, τὸ ἰδιόμελο Πεντηκοστάριο σὲ ἤχο πλ. β΄.

Οἱ εἰρμοὶ τῶν κανόνων, ἡ θ΄ ὠδὴ, τὸ Ἐξαποστειλάριον καὶ δύο Στιχηρὰ προσόμοια. Γιὰ τὸν ὄρθρο τῶν καθημερινῶν τονίσθηκαν τὸ Θεὸς Κύριος, ἡ Τιμιωτέρα, τὸ Ἄξιον ἔστιν εἰς τοὺς ὀκτὼ ἤχους.

Γιὰ τὴν ψαλμώδηση τοῦ Ὅρθρου τῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανείων μελίσθηκαν:

Ἀπολυτίκιο, οἱ Καταβασίες διπλὲς «Βυθοῦ» καὶ «Στίβει», πάνω στὸ μέλος τοῦ σύντομου εἰρμολογίου τοῦ Πέτρου Βυζαντίου, ἡ θ΄ ὠδὴ, τὸ Ἐξαποστειλάριο, τὸ Κοντάκιο καὶ τὸ Ἀντίφωνο τῶν Θεοφανείων.

Στὸν Ὅρθρο τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς μελίσθηκαν τὰ Ἀλληλούϊα, οἱ σπάνιοι Τριαδικοὶ Ὕμνοι καὶ τὰ Φωταγωγικά κατ΄ ἤχον. Προστέθηκε ἕνα παλαιὸ Ἀλληλούϊα καὶ τὸ Τριαδικὸ σὲ ἤχο ἀ΄.

Ὁ Μέγας Κανὼν μὲ τὰ ὁμορφότατα κατανοκτικὰ τροπάρια, προσφέρει ἕνα πλῆθος παραδείγματα πρὸς μίμηση καὶ πρὸς ἀποτροπὴ παρμένα ἀπὸ τὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη.

Εἶναι ἕνας συνταραχτικὸς ἐσωτερικὸς διάλογος τῆς ψυχῆς μὲ τὸ εἶναι τῆς.

Ἀπὸ τὰ 24-26 τροπάρια κάθε ὠδῆς, ἐπιλέχθηκαν ἑννέα ὡς δώδεκα, μὲ

φροντίδα ιδιαίτερη ὥστε τὰ τροπάρια νὰ εἶναι αὐτὰ τῶν ὁποίων τὸ βαθὺ θεολογικὸ νόημα ἀναλύεται ἀπὸ πατέρες καὶ θεολόγους συγγραφεῖς.

Οἱ σύντομες μελωδίες στηρίχθηκαν στὸ σύντομο εἰρμολόγιο τοῦ Πέτρου Βυζαντιῦ καὶ οἱ ἀργές στὴν πατριαρχικὴ ψαλτικὴ παράδοση.

Μελίσθησαν ἐπίσης καὶ τὰ στιχηρὰ καὶ τὰ θεοτοκία τῆς ἀκολουθίας.

Τὸ Μέγα Ἀπόδειπνον προσφέρεται γιὰ συμφαλμωδία ιδιαίτερα μὲ τὰ ἀρχαία ψαλμωδήματα «Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός...», «*Ἡ ἀσώματος φύσις ...*», «*Παναγία Δέσποινα Θεοτόκε...*»

Ὁ ὕμνος «Κύριε τῶν δυνάμεων...» γεμάτος κατάνυξη, φάλλεται στὸν πλ. β' ἦχο πὺ εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν παράδοση, ὅχι μὲ τρόπο νεωτερικό, ἐμβατηριακὸ σέ ἦχο πλ. δ'.

Ἡ Ἀκολουθία τῶν Ὁρῶν ἔχει ἀπλές μελωδίες καθιερωμένες στὴ λατρεία.

Γιὰ τὴν Ἀκολουθία τῆς Τριθέκτης τονίσθησαν μὲ ἀπέριττες μελωδίες τὰ ἐφύμνια τῶν τριῶν ἀντιφώνων, μελίσθησαν διάφορα τροπάρια τῆς προφητείας καὶ προκείμενα διαφόρων ἡμερῶν τῆς Τεσσαρακοστῆς.

Ἡ Ἀκολουθία τῆς ἀσματικῆς Παννυχίδας φάλλεται ἀνεπιτήδευτα.

Οἱ μελωδίες τῶν τριῶν ἀντιφώνων καὶ τῶν ἐφυμνίων εἶναι ἀπλές.

Τὸ προκείμενο *Εὐφρανθήτω καρδία ζητούντων τὸν Κύριον*, παλαιὰ σύνθεση σέ ἦχο πλ. β', διατηρεῖ τὴ λεπτὴ εὐγένεια τοῦ βυζαντινοῦ μέλους. Ὁ ἀρχαῖος ὕμνος «Ἡ ἀσώματος φύσις» (στ' αἰ.) σέ στίχους ἐνδεκασύλλαβους, μιὰ δοξολογία ἀγγελικὴ καὶ ἀνθρώπινη πρὸς τὸν δημιουργὸ καὶ δέηση, στὸ ὠραῖο αὐτὸ ποίημα ἐνώνονται ἀρμονικά.

Στὴν Ἀκολουθία τοῦ ἱ. Εὐχελαίου τονίσθησαν μελωδικὰ τὰ προκείμενα τῶν ἀποστολικῶν ἀναγνωσμάτων καὶ τῶν ἀλληλουαρίων.

Στὴν Ἀκολουθία τοῦ Μικροῦ Ἀγιασμοῦ φάλλονται οἱ λιτὲς καὶ σύντομες μελωδίες τῆς θ' Ὁδῆς καὶ τῶν τροπαρίων.

Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Μνημοσύνου ὅταν φάλλεται χρησιμοποιοῦνται τὰ καθιερωμένα μέλη τῶν Νεκρώσιμων Εὐλογηταρίων καὶ τροπαρίων. Τὸ Κοντάκιο καὶ τὸ *Αἰωνία ἡ μνήμη* μελίσθησε σύμφωνα μὲ τὶς συνθέσεις σύγχρονων πρωτοψαλτῶν.

Στοὺς Χαιρετισμούς τῆς Θεοτόκου φάλλονται οἱ κλασσικὲς μελωδίες τῶν προοιμίων, τῶν ἐφυμνίων καὶ τοῦ θεοτοκίου *Τὴν ὠραιότητα*.

Στὸ μουσικὸ παράρτημα περιλαμβάνονται μιὰ σειρά ὕμνων ὅπως:

Τὸ Δύναμις τοῦ Τρισαγίου τοῦ Ἰωάννη Παλλάση καὶ Λειτουργικὰ φάλματα τῆς Κωνσταντινουπολίτικης ψαλτικῆς παράδοσης.

Τὸ παλαιὸ Κοινωνικὸ «Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν», τῶν ἁγίων Ἀποστόλων μέλος τοῦ Μανουὴλ Χρυσάφου τοῦ παλαιοῦ σὲ ἦχο πλ. δ', εἶναι στίχος τοῦ ιη' ψαλμοῦ καὶ πρόκειται γιὰ σπουδαία σύνθεση ἐνὸς ἀπὸ τοὺς περίφημους ἐκπροσώπους τῆς βυζαντινῆς Ψαλτικῆς Τέχνης. Τὸ κοινωνικὸ ἀναπτύσσεται στὶς παλαιᾶς μελισματικῆς φράσεις τοῦ παπαδικοῦ γένους τοῦ πλαγίου τοῦ τετάρτου ἦχου, τὶς ὁποῖες διαδέχεται μιὰ ἐκπληκτικὴ σὲ ἔξαρση ἀνάπτυξη τοῦ «Ἀλληλουῖα», σὲ ἀντίστοιχες ἐνότητες.

Ψαλμικοὶ στίχοι: ἀπὸ τὸν λγ' 33 ψαλμὸ σὲ ἦχο α' νάο καὶ ἀπὸ τοὺς κα', λστ', λθ', ρλθ' ψαλμοῦς, στοὺς ὀκτὼ ἦχους, οἱ ὁποῖοι μελοποιήθηκαν ἔντεχνα γιὰ νὰ φάλλονται στὴ θέση τοῦ Κοινωνικοῦ, ὅπως ὀρίζει ἡ παλαιὰ τάξη.

Οἱ εἰρμὸι τῆς θ' ὠδῆς ὀρισμένων δεσποτικῶν ἑορτῶν τοὺς ὁποῖους ψάλλουμε ἀντὶ τοῦ ἄξιον ἐστὶν στὸ φροντιστήριο Λειτουργικῆς καὶ Ψαλτικῆς τῆς Σχολῆς.

Καλοφωνικὸς εἰρμὸς Οὐρανὸς πολὺφωτος. Ὁ Ζαχαρίας Χαντεντῆς μελοποίησε ὡς καλοφωνικὸ εἰρμὸ σὲ ἦχο βαρὺ διατονικὸ τὸ αὐτόμελο κοντάκιο τοῦ δ' ἦχου, τῆς ἑορτῆς τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως, (ιγ' Σεπτεμβρίου).

Ἔχουμε σ' αὐτὴ τὴ σύνθεση μελισματικὴ ἀνάπτυξη τοῦ τροπαρίου, ὅπου τὸ μέλος κινεῖται ἔντεχνα στὴν ἑπταφωνία μὲ πλούσια μελικὰ τόξα.

Ὁ Παλαιὸς Καλοφωνικὸς στίχος Ἐγὼ σήμερον γεγέννηκάσε σὲ ἦχο πλάγιο τοῦ δ' εἶναι μιὰ κλασικὴ παλαιὰ σύνθεση.

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΓΩΝ

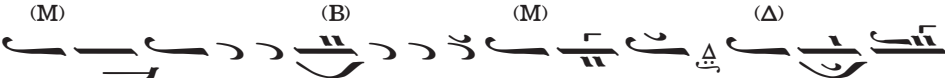

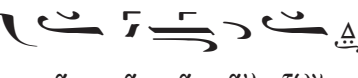
ΕΙΣΟΔΟΣ

Ἀπολυτίκιον ἑορτῆς

Δι
 Δ
 η
 Και τω Πνευ μα τι ι ι σου

ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΝ

(φαλμός ιη') Ἦχος Δι

(M) (B) (M) (Δ)

 Εἰς πα α σαν την γη η ην ε ξη ηλ θεν ο φθο ο

 ο ογ γος α α α των και εις τα πε ρα τα της οι

 οι οι οι κου με ε νης τα α ρη η μα τα α α α

 α α α αυ των (ἄνευ Ἀλληλούϊα)

α' ν' ρ'
 Οι ου ρα νοι δι η γουν ται δο ξαν θε ου

 ποι η σιν δε χει ρων αυ του α ναγ γε λει το στε ρε ω μα

β' ν' ρ'
 Η με ρα τη η με ρα ε ρευ γε ται ρη μα

 και νυξ νυ κτι α ναγ γε λει γνω σιν

γ' ν' ρ'
 Ουκ ει σι λα λι αι ου δε λο γοι ων ου

 χι α κου ον ται αι φω ναι αυ των

Ἦχος: π ρ π
 Εις πα α σαν τη ην γην ε ξη η ηλ

 θε εν ο φθο ο ο ογ γος α α αυ των και εις

 τα πε ρα α τα της οι κου ου με ε ε νη ης

 τα ρη η μα τα α α αυ των

Στίχοι: ψαλμὸς ιη΄

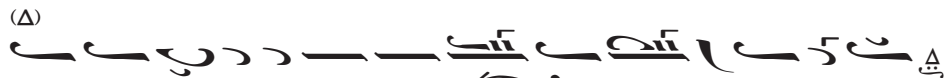
2. Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα. 3. Ἡμέρα τῇ ἡμέρα ἐρεύγεται ῥῆμα, καὶ νύξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γνῶσιν. 4. Οὐκ εἰσὶ λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν· 5. Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. 6. Ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ, ἀγαλλιάζεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν αὐτοῦ.

7. Ἀπ’ ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ, καὶ τὸ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβήσεται τῆς θέρμης αὐτοῦ. 8. Ὁ νόμος τοῦ Κυρίου ἄμωμος, ἐπιστρέφων ψυχάς· ἡ μαρτυρία Κυρίου πιστὴ, σοφίζουσα νήπια. 9. Τὰ δικαιώματα Κυρίου εὐθέα, εὐφραίνοντα καρδίαν· ἡ ἐντολὴ Κυρίου τηλαυγής, φωτίζουσα ὀφθαλμούς. 10. Ὁ φόβος Κυρίου ἀγνός, διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος· τὰ κρίματα Κυρίου ἀληθινά, δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτό.

ΑΛΛΗΛΟΥΪΑΡΙΟΝ

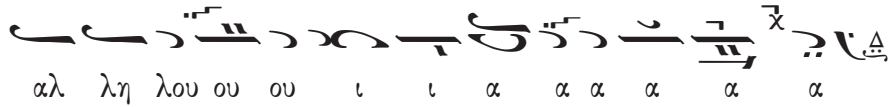
Ἦχος Δι

Στίχοι: ψαλμὸς 7ε΄.

(Δ)

 Ἀλ λη λου ι α αλ λη λου ου ι ι ι ι α

 αλ λη η λου ου ου ι ι ι ι α ΕΤΕΡΟΝ

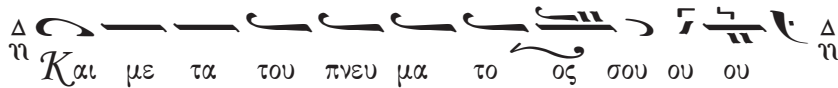
(Δ)

 Ἀλ λη λου ου ι α αλ λη λου ου ι ι ι ι α

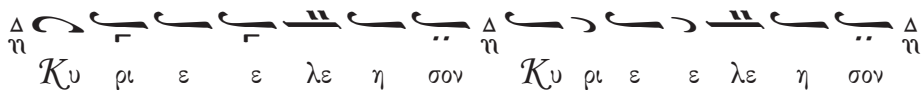
Στίχοι: ψαλμός 95.

Ἄσατε τῷ Κυρίῳ ἄσμα καινόν, ἄσατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ·
 2 Ἄσατε τῷ Κυρίῳ· εὐλογήσατε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, εὐαγγελίζεσθε
 ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸ σωτήριον αὐτοῦ· 3 Ἀναγγεῖλατε ἐν τοῖς
 ἔθνεσι τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ θαυμάσια αὐτοῦ.
 4 ὅτι μέγας Κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, φοβερός ἐστιν ὑπὲρ
 πάντας τοὺς θεοὺς· 5 ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν δαιμόνια, ὁ δὲ
 Κύριος τοὺς οὐρανοὺς ἐποίησεν. 6 Ἐξομολόγησις καὶ ὠραιότης
 ἐνώπιον αὐτοῦ. ἀγιοσύνη καὶ μεγαλοπρέπεια ἐν τῷ ἀγιάσματι
 αὐτοῦ. 7 ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ, αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν, ἐνέγκατε
 τῷ Κυρίῳ δόξαν καὶ τιμὴν· 8 ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ δόξαν ὀνόματι
 αὐτοῦ, ἄρατε θυσίας καὶ εἰσπορεύεσθε εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ·
 9 προσκυνήσατε τῷ Κυρίῳ ἐν αὐτῇ ἀγία αὐτοῦ, σαλευθήτω
 ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. 10 εἶπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν· ὁ
 Κύριος ἐβασίλευσε, καὶ γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰκουμένην, ἣτις
 οὐ σαλευθήσεται, κρινεῖ λαοὺς ἐν εὐθύτητι. 11 εὐφραίνεσθωσαν
 οἱ οὐρανοὶ καὶ ἀγαλλιᾶσθω ἡ γῆ, σαλευθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ
 πλήρωμα αὐτῆς· 12 χαρήσεται τὰ πεδία καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς·
 τότε ἀγαλλιᾶσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ 13 πρὸ προσώπου
 τοῦ Κυρίου, ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἔρχεται κρῖναι τὴν γῆν. κρινεῖ τὴν
 οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ καὶ λαοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ αὐτοῦ.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΟ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

ΠΡΟΣΛΑΛΙΑ - ΟΜΙΛΙΑ

Ἀ μ η ν Κυ ρ ι ε ε λε η σ ο ν

Κυ ρ ι ε ε λε η σ ο ν Κυ ρ ι ε ε λε η σ ο ν

Εἰς τὰς ΔΕΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΝ

Ἦχος Δι̇ Πέτρου Πελοποννησίου

Κυ ρ ι ι ε ε ε λε ε ε ε ε η η

η σο ο ο ο ο ο ο ο ν Κυ ρ ι ι ε ε ε

λε ε ε ε ε η η η σο ο ο ο ο ο ν Κυ ρ

υ υ ρ ι ι ι ε ε ε λε ε ε ε ε η

η η σο ο ν

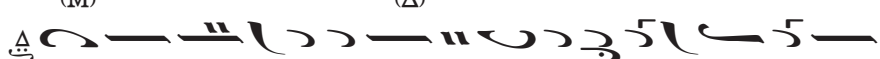

Ἦχος ἀ' νόος

Κυ ρ ι ι ε ε ε λε ε ε ε ε η η

η σο ο ο ο ο ο ο ο ν Κυ ρ ι ι ε ε ε

 λε ε ε ε ε ε η η η σο ο ο ο ο ον Κυ υ

 υ υ υ ρι ι ι ε ε ε λε ε ε ε ε η

 η σο ον

ΑΣΠΑΣΜΟΣ - ΧΕΡΝΙΨΙΑ

Ἦχος Δι (Ψαλμὸς ιζ΄)
 λε ες
 (M) (Δ)

 Ἀ γα πη σω ω σε ε Κυ υ ρι ι ε ε ε

 η ι ι ι ι σχυ υς μου Κυ ρι ος στε ρε

 ω ω ω μα α α μου και κα τα φυ γη η η

 μου και αι ρυ υ υ στη η η ης μου

Ἦχος Δι

α' (M) (Δ)

 Νι φο μαι εν α θω οισ τας χει ρα ας μου και κυ κλω

σω το θυ σι α στη ρι ον σου Κυ υ υ ρι ε

του α κου σαι με φω νης αι νε ε ε ε σε ε ε

ω ω ως σου ου και δι η γη σα σθε παν τα τα θαυ μα

σι ι α α α α σου

β' Κυ ρι ε η γα πη σα ευ πρε πει αν οι κου σου και

το ο πον σχη νω μα το ος δο ο ο ξη η η ης σου

ἕτερον ἦχος Ἄ ᾠ Πα

π Α γα πη σω ω σε ε Κυ ρι ε η ι ι σχυ υ υ υ υς

μου Κυ ρι ος στε ρε ω μα α μου και κα τα φυ γη

η η η μου και ρυ υ υ υ στη η η ης μου ου ου

Ἦχος λ̣ ᾠ Πα

(Π)
 π̣ ρ̣ Νι φο ο μαι εν α θω οισ τας χει ρα ας μου ρ̣ ᾠ

(Δ) (Κ)
 και κυ κλω ω ω σω ω ᾠ το θυ σι α στη ρι

(Δ)
 ο ον σου Κυ υ υ υ ρι ι ι ι ε του α κου

3
 σαι με φω νης αι νε σε ε ω ω ω ως σου ου ᾠ

(Κ) (Π)
 και δι η γη σα α σθε πα α αν τα τα θαυ μα

π̣ ρ̣
 α α σι ι ι α α α α σου

(Π) (Κ)
 π̣ ρ̣ Κυ ρι ε η γα πη σα ευ πρε ε πει αν οι κου

(Δ) (Π)
 σου ρ̣ και το ο πον σκη νω ω μα τος δο ο ξης σου ᾠ

ΑΝΤΙΦΩΝΟΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ - ΧΕΡΟΥΒΙΚΟΝ

Ἦχος ᾠδῆ Γα (Ψαλμὸς 23 στίχ. 7)

ἦ ᾠδῆ Γα
 ἦ ᾠδῆ Γα

(Γ) (N) (Γ)
 ἦ ᾠδῆ Γα ἦ ᾠδῆ Γα
 Ἄρα τε πύλας οἰαρχόντες ὑμῶν καὶ ἐπαρθητε

ἦ ᾠδῆ Γα ἦ ᾠδῆ Γα ἦ ᾠδῆ Γα
 πύλαι αἰωνοὶ καὶ εἰσελευσεται ὁ

(Γ)
 ἦ ᾠδῆ Γα ἦ ᾠδῆ Γα ἦ ᾠδῆ Γα
 βασιλεὺς τῆς δόξης Ἀλληλουϊα

(Γ) (Γ)
 ἦ ᾠδῆ Γα ἦ ᾠδῆ Γα ἦ ᾠδῆ Γα
 Τίς ἐστίν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης Ἀλλη...

(Γ)
 ἦ ᾠδῆ Γα ἦ ᾠδῆ Γα ἦ ᾠδῆ Γα
 Κυριὸς κραταῖος καὶ δυνατός Κυριὸς δυνατός

(Γ)
 ἦ ᾠδῆ Γα ἦ ᾠδῆ Γα ἦ ᾠδῆ Γα
 ὁ ἐν πολεμῶ Ἀλληλουϊα

Ἄρα τε πύλας...

Τίς ἔστιν οὗτος...

(Γ) (N)
 ἦ ᾠδῆ Γα ἦ ᾠδῆ Γα ἦ ᾠδῆ Γα
 Κυριὸς τῶν δυναμῶν αὐτὸς ἐστίν ὁ

(Γ)
 ἦ ᾠδῆ Γα ἦ ᾠδῆ Γα ἦ ᾠδῆ Γα
 βασιλεὺς τῆς δόξης Ἀλληλουϊα

Η ΑΓΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑ

Ἦχος ᾠδῆς Δι

Δ
 ᾠ
 και με τα του πνευ μα το ος σου ου ου Δ
 ᾠ

Δ
 ᾠ
 Ε χο μεν προς τον Κυ ρι ον ε
 ρ

Α ξι ον και δι ι ι ι ι ι ι και ον Δ
 ᾠ

Α γι ος Α γι ος Α γι ος Κυ ρι ος Σα βα ωθ

Δ
 ᾠ
 πλη ρης ο ου ρα νος και η γη της δο ο ξης αυ του

Δ
 ᾠ
 ευ λο γη τος εις τους αι ω νας Α μην Δ
 ᾠ

Δ
 ᾠ
 Α μη η η ην Δ
 ᾠ
 Κυ ρι ε ε λε η σον

Δ
 ᾠ
 και με τα του πνευ μα το ος σου ου ου Δ
 ᾠ

Δ
 ᾠ
 Κυ ρι ε ε λε η σον Δ
 ᾠ
 Σοι Κυ ρι ε

ΥΨΩΣΙΣ

^Δ_η Εις α γι ος Εις Κυ ρι ος Ι η σους Χρι στος

εις δο ξαν Θε ου Πα τρος ^Δ_η Ευ λο γη τος εις τους

αι ω νας Α μην ^Δ_η

^Δ_η Δο ξα εν υ ψι στοις Θε ω και ε πι γης ει

ρη νη ^Δ_η εν αν θρω ποις ευ δο χι ι ι α ^Δ_η

^Δ_η Ω σα να τω υι ω Δα αυ ιδ ^Δ_η ευ λο γη με

νος ο ερ χο με νος εν ο νο μα τι Κυ ρι ι ι ου ^Δ_η

^Δ_η Θε ος Κυ ρι ος και ε πε φα α νεν η η μιν ^Δ_η

ω σα να εν τοις υ ψι ι στοις ^Δ_η

ἕτερα ἦχος Δι

(Δ)

 Εἰς α γι ο ος Εἰς Κυ ρι ος Ι η σους Χρι στος ζ'

 εις δο ξαν Θε ου Πα τρος ευ λο γη τος εις τους αι ω νας

 Α μην

(Δ)

 Δ ο ξα εν υ ψι στοις Θε ω και ε πι γης ει ρη η νη

 εν αν θρω ποις ευ δο χι ι α

(Δ)

 Ω σα να τω υι ω Δα αυ ιδ ευ λο γη με νος ο

(Δ)

 ερ χο με νος εν ο νο μα τι Κυ ρι ι ι ου

 Θε ος Κυ ρι ος και ε πε φα νεν η η μιν

 ω σα να εν τοις υ ψι ι στοις

ΘΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ἦχος Δι (Ψαλμὸς λγ')

α' ^(M) ^(Δ)
 Ευ λο γη σω τον Κυ ρι ον εν παν τι ι και ρω

^(B)
 δι α παν τος η αι νε σις αυ του εν τω στο μα τι μου

β' ^(Δ)
 Εν τω Κυ ρι ω ε παι νε θη σε ται η ψυ υ χη

η η μου α κου σα τω σαν πρα εις και ευ φραν θη η η

^(Δ)
 τω σαν

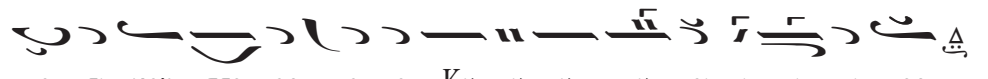
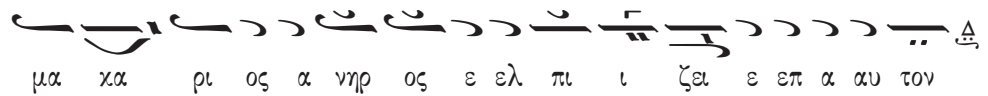
γ' ^(Δ)
 Με γα λυ να α τε τον Κυ ρι ον συν ε ε μοι και υ

ψω σω ω μεν το ο νο μα αυ του ου ε πι τω α αυ τω

δ' ^(Δ)
 Ε ξε ζη τη σα τον Κυ ρι ον και ε πη κου ου σε

ε ε μου και εκ πα σων των θλι ψε ε ω ω ν μου ερ ρυ

^(Δ)
 υ υ σα το ο με

^(M) ε' ^(Δ)
 Γ ε ε ε ευ σα α σθε και αι Ι δε ε τε ε

 ο τι χρη στο ος ο ο Κυ υ υ υ ρι ι ι ι ος
^(M)

 μα κα ρι ος α νηρ ος ε ελ πι ι ζει ε επ α αυ τον

Ψαλμός λγ'

6. Προσέλθετε πρὸς αὐτὸν καὶ φωτίσθητε, καὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν οὐ μὴ καταισχυρθῆ.
7. Οὗτος ὁ πτωχὸς ἐκέκραξε καὶ ὁ Κύριος εἰσήκουσεν αὐτοῦ καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ ἔσωσεν αὐτόν.
8. Παρεμβαλεῖ ἄγγελος Κυρίου κύκλω τῶν φοβουμένων αὐτὸν καὶ ῥύσεται αὐτούς.
9. Γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος· μακάριος ἀνὴρ, ὃς ἐλπίζει ἐπ' αὐτόν.
10. Φοβήθητε τὸν Κύριον πάντες οἱ ἅγιοι αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
11. Πλούσιοι ἐπτώχευσαν καὶ ἐπέινασαν, οἱ δὲ ἐκζητοῦντες τὸν Κύριον οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ.
12. Δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατέ μου· φόβον Κυρίου διδάξω ὑμᾶς.
13. Τίς ἐστὶν ἄνθρωπος ὁ θέλων ζωὴν, ἀγαπῶν ἡμέρας ἰδεῖν ἀγαθάς;
14. Παῦσον τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ καὶ χεῖλη σου τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον.
15. Ἐκκλινον ἀπὸ κακοῦ καὶ ποίησον ἀγαθόν, ζήτησον εἰρήνην καὶ δίωξον αὐτήν.
16. Ὄφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὄτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν. 17. Πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιῶντας κακὰ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.

